

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: η μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τέμενος στις σημερινές συνθήκες θα αποτελούσε απαράδεκτη παραβίαση της ελευθερίας του θρησκευσθαι

Στις 4 Ιουλίου 2020 στο πλαίσιο της τηλεοπτικής εκπομπής «Εκκλησία και κόσμος», η οποία μεταδίδεται από τον τηλεοπτικό σταθμό «Ρωσία - 24» τα Σαββατοκύριακα, ο Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων (ΤΕΕΣ) του Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας απάντησε στις ερωτήσεις της παρουσιάστριας του σταθμού Αι. Γκρατσιόβα. Μεταξύ άλλων συζητήθηκε και το θέμα της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.

Αι.Γκρατσιόβα: Στις 15 Ιουλίου ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν προτίθεται να τελέσει την πρώτη σχεδόν σε εκατό χρόνια μουσουλμανική προσευχή στο Ναό της Αγίας Σοφίας. Την εβδομάδα που μας πέρασε διενεργήθηκε ψηφοφορία, η οποία θα έπρεπε να ακυρώσει την απόφαση του υπουργικού συμβουλίου του 1934 περί αναγνώρισης ως μουσείου του μνημείου αυτού ιστορίας και αρχιτεκτονικής. Με άλλα λόγια, σε περίπτωση υπερψηφίσεως θα έχουμε στο εξής μουσουλμανικό τέμενος, όπου πράγματι θα μπορεί να τελείται μουσουλμανική προσευχή. Όπως δηλώθηκε κατά την ψηφοφορία, η απόφαση θα ανακοινωθεί εντός δύο εβδομάδων. Μήπως διαθέτετε πληροφορίες, ίσως από δικές Σας πηγές, ποια πιθανότατα θα είναι η απόφαση αυτή και εάν θα πρέπει να αναμένουμε κάποια ενιαία σχετική απάντηση από τις Ορθόδοξες Εκκλησίες του κόσμου;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Κρίνοντας από την προπαγάνδα εκείνη, που έλαβε χώρα στην Τουρκία, πρόκειται περί αποφάσεως μετατροπής του Ναού της Αγίας Σοφίας σε μουσουλμανικό τέμενος. Εάν τέτοια απόφαση ληφθεί οριστικά, θα προκαλέσει μεγάλη θλίψη στους ορθοδόξους χριστιανούς παγκοσμίως, διότι ο Ναός της Αγίας Σοφίας είναι κοινό χριστιανικό προσκύνημα.

Δεν μπορούμε, βεβαίως, να αναθεωρήσουμε όσα συνέβησαν στο παρελθόν, όταν, κατόπιν πιέσεως των τουρκικών στρατευμάτων, αλώθηκε η Πόλη και μετετράπη σε Ιστανμπούλ, με το Ναό της Αγίας Σοφίας να γίνεται μουσουλμανικό τέμενος. Αυτό είναι γεγονός του παρελθόντος. Αλλά δεν μπορούμε να λησμονούμε ότι για μια σχεδόν χιλιετία πριν από τότε ήταν ακριβώς ένας χριστιανικός, ορθόδοξος ναός. Κτίσθηκε ως τέτοιος από τον Αυτοκράτορα Ιουστινιανό και χρημάτισε ως κεντρικός ναός όλης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Εκεί ήταν όπου οι πρέσβεις του Πρίγκιπα Βλαδιμήρου παρευρέθησαν στην ακολουθία και στη συνέχεια επιστρέφοντας του διηγούνταν: «Δεν καταλαβαίναμε πού ευρισκόμαστε, στη γη ή στον Ουρανό, διότι πουθενά αλλού δεν υπάρχει τέτοια ομορφιά». Αφότου ο Ναός μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος από χριστιανικής απόψεως βεβηλώθηκε: ειδικότερα δε καταστράφηκαν τα ψηφιδωτά με τις ιερές αναπαραστάσεις. Κι εκείνα τα ψηφιδωτά, που υπάρχουν τώρα στο Ναό, σώζονται ως εκ θαύματος, διότι είχαν καλυφθεί με σοβά και αποκαλύφθηκαν πλέον μόνον πολύ πρόσφατα.

Ποια θα είναι η τύχη αυτών των ψηφιδωτών; Πώς θα λειτουργεί εκείνο το κτίριο, εάν μετατραπεί εκ νέου σε μουσουλμανικό τέμενος; Και γιατί η τουρκική κυβέρνηση αντιμετωπίζει χωρίς σεβασμό τα αισθήματα εκατομμυρίων χριστιανών, εκατομμυρίων ορθοδόξων χριστιανών; Δεν μπορούμε να μην θέσουμε τώρα όλες αυτές τις ερωτήσεις. Κατά τη γνώμη μου, η απόφαση, που ελήφθη από τον

Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ το 1934, ήταν μια απόφαση, που απέβλεπε στη συμφιλίωση όλων, προκειμένου το κτίριο να λειτουργεί ειδικά ως μουσείο, ανοικτό στον καθένα. Γι' αυτό, βεβαίως, με μεγάλη λύπη και μεγάλη θλίψη θα δούμε την οριστικοποίηση παρόμοιας αποφάσεως και τη μετατροπή του Ναού σε μουσουλμανικό τέμενος.

Αι.Γκρατσιόβα: Αυτό είναι κατανοητό: είναι προφανές ότι πρόκειται για ένα «χαστούκι» στους κληρονόμους του Βυζαντίου από τις κοσμικές Αρχές της Τουρκίας. Ποια όμως θα είναι η αντίδραση της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ρωσίας, έχει ετοιμάσει κάποια απάντηση η Ρωσική Εκκλησία;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Έχουμε ήδη διατυπώσει δημοσίως τη θέση μας και δεν θα υποχωρήσουμε από αυτήν: δεν επιτρέπεται τώρα να επιστρέψουμε στις εποχές του Μεσαίωνα. Ζούμε σε έναν πολυπολικό και πολυομολογιακό κόσμο και χρειάζεται με σεβασμό να αντιμετωπίζουμε τα αισθήματα των πιστών. Είναι κατανοητό, ότι αυτή τη στιγμή η Τουρκία είναι μια χώρα με πληθυσμό, ο οποίος στην πλειονότητά του είναι μουσουλμάνοι, αλλά γνωρίζω πολύ καλά την Ιστανμπούλ και δεν υπάρχει εκεί έλλειψη μουσουλμανικών τεμενών. Εκεί δίπλα ακριβώς στο Ναό της Αγίας Σοφίας βρίσκεται το Μπλε Τζαμί, το οποίο λειτουργεί και είναι ανοικτό για επισκέψεις.

Δεν μπορούμε να καταλάβουμε ποια είναι η αναγκαιότητα ειδικά τώρα να μετατραπεί ο Ναός της Αγίας Σοφίας σε μουσουλμανικό τέμενος. Δηλαδή, είναι κατανοητό, ότι προκαλείται από την εσωτερική πολιτική κατάσταση στην Τουρκία, ότι εν προκειμένω ο Τούρκος Πρόεδρος συντάσσεται με όσους ζητούν τη μετατροπή του Ναού σε μουσουλμανικό τέμενος. Αλλά θεωρούμε ότι στις σημερινές συνθήκες αυτή η πράξη αποτελεί απαράδεκτη παραβίαση της ελευθερίας του θρησκευέσθαι και αυτό, βεβαίως, δεν είναι μόνον εσωτερική υπόθεση της Τουρκίας, όπως ισχυρίζονται τώρα πολλοί Τούρκοι αξιωματούχοι. Είναι ένα μνημείο πανχριστιανικής σημασίας, παγκόσμιας σημασίας, είναι ένα μνημείο παγκόσμιου πολιτισμού, και με μεγάλη θλίψη παρακολουθούμε όσα συμβαίνουν τώρα γύρω από αυτόν τον χριστιανικό ναό.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/45499/>